

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.09.0.SGB.0.21.00.610/ 2978
Konu : İstanbul Milletvekili
Oktay EKŞİ'nin
Yazılı Soru Önergesi.

SÜRELİ
.../.../2011
21 Ekim 2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 06.10.2011 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-21536 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Oktay EKŞİ'nin, Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu, T.B.M.M. 7/207 Esas No'lu yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (4 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN OKTAY EKŞİ'NİN
T.B.M.M. 7/207 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

1-Sivas İli'ne bağlı Koyulhisar İlçesi Orta Kent Beldesi Çandır Köyü sınırları içinde 1980 yılından beri (31 yıldır) kurşun, bakır, çinko madeni çıkarmakta olan MENKA isimli şirketin,

- a) Çevre Bakanlığı Müfettişi Zeynel Arıkoğlu, Ordu İli Sağlık Müd. Gıda ve Çevre Kont.Şb.Md.Selahattin Aydın, Mesudiye Sağlık Grup Bşk. Dr. Ertan Dursun ve İşletme Müdürü Ali Rıza Yılmaz imzasıyla 27 Eylül 1996 tarihinde düzenlenen tutanağa göre işletmeye açılmasından 16 sene sonra dahi bu tesis için ÇED raporunu almadığı,
- b) Tesisin deşarj izninin bulunmadığı,
- c) Maden İşletmesinin flotasyon tesisinden kontrolsüz şekilde çıkan atık suların arazi eğimiyle Melet ırmağına karıştığı, Melet Irmağı suyunun Mesudiye, Gölköy, Gürgentepe, Ulubey ve Ordu merkezinde içme ve kullanma suyu olarak kullanıldığı;
- d) "Atık su miktarını ve zararlarını azaltmak için mevcut iptidai usuller dışında hiçbir tedbirin alınmadığı",
- e) İşletmenin "I.Sınıf Gayri Sıhhi Müessese" olmasına rağmen bunun için gerekli ruhsatın alınmadığı doğru mudur?

2-Söz konusu madencilik şirketinin ÇED raporu almasıyla ilgili işlemin ancak Amasya Orman Bölge Müdürlüğü'nün (01 Ağustos 2008 tarih B.18.İ.OGM,1.03.ŞB.03. Kdm.66/8579 sayılı) "ÇED Belgesine esas inceleme/değerlendirme raporu" üzerine yani işletmeye açıldıktan tam 28 sene sonra başlatıldığı doğru mudur? İşlem tamamlanmışsa ÇED raporu hangi tarihte verilmiştir?

3-Amasya Orman Bölge Müdürlüğü'nün sadece tesise 3,5 km. mesafedeki 44 haneli yerleşim yerini dikkate alarak "ÇED Raporu verilmelidir" dediği tesisin, Melet Irmağına boşalttığı zehirli atık yüzünden Mesudiye, Gölköy, Gürgentepe, Ulubey ve Ordu halkının şikâyetlerine yol açacak şekilde çevreyi ve Melet Irmağını kirlettiği doğru mudur?

4-Aynı maden işletmesine ait "flotasyon tesisinin atık barajı tabanında depolanan katı atıklardan" Sivas İl Çevre ve Orman Müdürlüğü elemanları tarafından alınarak Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesine gönderilen numunelerin analizi sonunda üniversitece verilen 11 Ağustos 2008 tarihli rapora göre, numunede aranan tüm değerlerin (arsenik, baryum, kadmiyum, toplam krom, bakır, cıva, molibden, nikel, kurşun, antimon, selenyum, çinko, klorür, florür, sülfat dahil) normal veya normale çok yakın çıktığı doğru mudur?

5-Sivas Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün 03 Ekim 2007 tarihli ve Vali adına Vali Yardımcısı Zafer Ataman imzasıyla (B.18.İÇÖ.58.02/1135-3654 sayılı) söz konusu tesisi işleten şirkete gönderdiği yazıda, "Bakanlığımız Çevre Referans Laboratuvarında yapılan analiz sonuçları incelendiğinde (...) Pb (Kurşun), Toplam Cr (Krom) ve Hg (Cıva) parametreleri nedeniyle Melet Çayı III (Kirlenmiş su) niteliğindedir" dendiğine göre, bu işletme hakkında söz konu yazıdan önce veya sonra:

- a) Kaç kere ne miktarda ceza kesilmiş, ne sonuç alınmıştır?
- b) Eğer hiçbir işlem yapılmadı veya ceza kesilmediyse görevini ihmal edenler hakkında ne gibi işlem yapılmıştır?

6-Bakanlığımız, (Ordu Valisi Orhan Düzgün tarafından Çevre ve Orman Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü ile Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğüne ve ayrıca Sivas Valiliğine 22 Haziran 2010 tarihinde yazılan yazıda belirtildiği gibi) 7 Haziran 2010 tarihinde Melet Irmağından alınarak Samsun Bölge Hıfzısıhha Enstitüsüne gönderilen numunelerin incelenmesi sonunda verilen tahlil raporundan haberdar mıdır?

7-Yukarıda tarihi yazılı B.18.4.İÇO.4.52.02/1016-2108 sayılı Ordu Valiliği yazısında, şikayetlere neden olan MENKA isimli şirketin, işletme mahallinde yapılan incelemede aynen, "pasa havuzunun, jeomembran malzeme ile kaplanmadığı, sadece gelişigüzel şekilde naylonlarla kaplandığı ve sızdırmazlığın bununla sağlanmaya çalışıldığı, atık havuzundan Melet Irmağına doğru taşmaların olduğu ve dere kenarına yapılan bir sette ile bunun önlenmeye çalışıldığı ve iki havuz arasında bulunan Melet Irmağına doğru boru izlerinin olduğu belirtilerek konu ile ilgili fotoğraflar tarafınıza sunulmuştur" dendiği bakanlıkça bilinmekte midir?

Bilinmemekte ise bu konuda ne yapılmıştır? Bilinmemekte ise, bu yazılı soru önergesi konuyu Bakanlığın bilgisine sunduğuna göre, ne yapılması söz konusudur?

8-Bir maden şirketinin çevreye verdiği zararın son 31 senedir sürüp gelmesi, burada devletin görevini tam olarak yapmadığını buna bir takım kirli ilişkilerin sebep olabileceğini yahut birilerinin -en azından- ihmalinin söz konusu olmak gerektiğini söylemek gerekmez mi? Gerekirse sorumlular hakkında ne gibi bir işlem yapıldığının kamuoyuna açıklanması zorunlu değil midir?

9-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yöre halkıyla alay edercesine 31 yıldır sürdürülen bu çevre düşmanı uygulamayı durdurmak için ne yapabilir?

CEVAPLAR:

1-a) Söz konusu tesise Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın 03/04/1980 tarihli ve 2811 sayılı yazısı ile tesis izni, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca 1992/62 belge numarası ile de İşletme Belgesi verilmiştir. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği 07/02/1993 yılında yürürlüğe girdiğinden, 25/05/2007 tarihli yazı ile ilgili tesise ÇED muafiyeti bildirilmiştir. 25/04/2011 tarihli kapasite raporu ile 01/07/1997 tarihli kapasite raporuna göre işletmenin kapasitesinde bir değişiklik olmamıştır.

b) Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik uyarınca deşarj izni/çevre izni alıcı ortama atıksu deşarj eden işletmeler için düzenlenmektedir. Tesiste oluşan atıksu atık barajlarında çökeltme işlemine tabi tutulduktan sonra kapalı devre çalışan sistemle proses suyu olarak tekrar kullanıldığı ve alıcı ortama atıksu deşarj edilmediği için tesis deşarj konulu çevre iznine tabi değildir.

c) Sivas Mülga İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nce şikayete istinaden ya da rutin olarak yapılan denetimlerde bir kez dahi atıksuyun deşarj edildiğine dair tespit bulunmadığı ifade edilmiştir. 13/09/2011 tarihinde Bakanlığımızca yapılan denetim esnasında söz konusu atıksu havuzundan Melet Irmağı'na herhangi bir atıksu deşarjı tespit edilmemiştir.

d) Tesiste oluşan atıksu geri devirli olarak tekrar kullanılmaktadır.

e) 1. sınıf gayri sıhhi müesseseler, 5216 sayılı Kanun gereğince Büyükşehir Belediye sınırları içinde açılacak olursa Büyükşehir Belediye Başkanlığınca ruhsatlandırılır ve denetlenir.

Büyükşehir statüsünde bulunmayan diğer il merkez belediyesi sınırları içinde açılacak olan 1. sınıf gayri sıhhi müessesler ise; 5272 sayılı Kanun uyarınca il belediye başkanlığınca ruhsatlandırılır ve denetlenir.

Tesise Sivas İl Özel İdaresi tarafından 01/08/2007 tarihli ve 2007/104 sayılı iş yeri açma çalışma ruhsatı verilmiştir.

2- Amasya Orman Bölge Müdürlüğü'nün söz konusu yazısında adı geçen ÇED raporu tesise ait ÇED raporu değildir. Yukarıda belirtildiği üzere tesis kuruluş tarihi itibarıyla ÇED Yönetmeliği kapsamı dışındadır. Söz konusu ÇED belgesi, tesisin atık barajlarının çevre mevzuatından önce kurulmuş olması ve artık ihtiyacı karşılayamayacağı için yeni kurulması planlanan atık barajı projesine 31/03/2009 yılında verilmiş olan "ÇED Gerekli Değildir" kararıdır.

3- Amasya Orman Bölge Müdürlüğü yeni kurulması planlanan ve ÇED gerekli değildir kararı bulunan atık barajı yeri için ÇED raporu değil orman izinlerini vermiştir. 13/09/2011 tarihinde Bakanlığımızca yapılan denetim esnasında, 31/03/2009 tarihli "ÇED Gerekli Değildir" kararı bulunan atık barajı inşasına henüz başlanılmadığı tespit edilmiştir.

4- Sivas İl Müdürlüğü'nce 20/07/2006 tarihinde analizi yaptırılan atık numunesinin analiz sonuçlarına göre, tesisten kaynaklanan atıkların tehlikesiz atıklar için öngörülen depolama tesisinde depolanması gerektiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda yeni atık barajı için proje tanıtım dosyası hazırlanmış ve DSİ 19. Bölge Müdürlüğü'nün olumlu görüşü alındıktan sonra da "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmiştir. Numune alınan atık, tesis içinde depolanan atık olup, sadece yeni atık barajının depo tabanının geçirimsizlik özelliğinin belirlenmesi amacıyla alınmıştır.

5-Sivas İl Müdürlüğü'nün 03/10/2007 tarihli ve B.18.İÇÖ.58.02/1135/3641 sayılı yazısında, 20/06/2007 tarihinde akarsuda 3 ayrı noktadan (maden ocaklarından sonra, flotasyon tesisinden önce ve sonra) alınan su numunelerinde, kurşun, toplam krom ve civa parametreleri açısından su kalite sınıfının 3 (Kirlenmiş Su) olduğu belirtilmiştir. Ancak aynı yazıda, çinko, bakır, kimyasal oksijen ihtiyacı ve demir açısından su kalite sınıfının 1 (Yüksek Kaliteli Su) olduğu yer almaktadır. Akarsudan su numunesinin alındığı tarihte de işletmeden herhangi bir atıksu deşarjı ya da dere yatağına dökülmüş atık vb. tespit edilmemiştir. Ancak akarsuyun su kalite sınıfının belirlenebilmesi, işletmenin su kalitesi üzerinde doğrudan olmasa da dolaylı bir etkisinin olup olmadığını anlamak amacıyla akarsudan su numunesi alınmıştır. Yukarıda açıklandığı üzere tesiste üretilen kurşun, çinko, bakır madenlerinin tümü için, tesisten sonra bir artış tespit edilemediği için tesisin akarsuda dolaylı da olsa bir kirliliğe yol açtığı kanaatine kesin olarak varılamamıştır.

Sivas İl Müdürlüğü'nce bu güne kadar yapılan denetimlerin hiç birinde atıksuyun akarsuya deşarj edildiği ya da akarsu yatağına atık boşaltıldığına dair hiçbir tespit yapılmadığı için idari yaptırım uygulanmamıştır.

13/09/2011 tarihinde Bakanlığımızca yapılan denetim sonucunda, işletmeye ait mevcut dört adet atık depo sahasının kapasitelerinin dolduğu tespit edilmiş olup, planlanan yeni atık barajı inşaatının tamamlanarak atık kabulüne uygun hale getirilip Bakanlığımızdan atık sahasına ilişkin uygunluk kararı alınana kadar işletmenin faaliyetinin tamamen süresiz olarak durdurulmasına karar verilmiştir.

Ayrıca işletmeye toplam 142.452,00.-TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiş olup, idari yaptırım kararları ilgisine tebliğ edilme aşamasındadır.

6- 2010 yılında tesise Sivas İl Müdürlüğü'nce üç kez denetime gidilmiş olup, İl Müdürlüğü'nce Samsun Bölge Hıfzıssıhha Müdürlüğü'ne herhangi bir numune gönderilmemiştir. Ancak Mesudiye Kaymakamlığına gelen şikayete istinaden Sağlık Grup Başkanlığınca Melet Irmağında 3 noktadan su numunesi alındığı ve 08/06/2010 tarihinde Samsun Bölge Hıfzıssıhha Müdürlüğü'ne gönderildiği bilgisi Ordu Mülga Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün 22/06/2010 tarih ve 1016-2108 sayılı yazısı ile Bakanlığımıza bildirilmiştir. Ancak analiz sonuçları hakkında Bakanlığımız Mülga ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü'ne gönderilen bir bilgi bulunmamaktadır.

7- Ordu Valiliğinin 22/06/2010 tarih ve 1016/2018 sayılı yazısına istinaden, Bakanlığımızca Sivas İl Müdürlüğüne yerinde inceleme yapma üzere talimat verilmiştir, 06/04/2010 tarihinde tesiste yapılan denetimde, atıksu deşarjı tespit edilmemiş ancak denetim tarihinden önce atıksu deşarjı olabileceği düşünülerek akarsu kıyısı boyunca topraktan numune alınmıştır. Bu numunelerde de bazı parametrelerin tesisten önce daha yüksek değerde olduğu gözlemlenmiştir. Ordu Valiliğince gönderilen fotoğraflar ve iddialar dikkate alınarak tesis çevresinde oldukça kapsamlı bir inceleme yapılmıştır. Yapılan incelemede tesis içinde inceleme yapıldığı gibi atık barajındaki şevlerden taban koduna inilmiş, tüm baraj çevresinde ve akarsu kıyısı boyunca herhangi bir deşarj noktası, sızıntı, boru izine ya da atığa rastlanılmamıştır.

8 ve 9- Tesise 13/09/2011 tarihinde Bakanlığımızca denetim gerçekleştirilmiştir. Denetim sonucunda;

-İşletme bünyesinde dört adet atık depo sahasının bulunduğu, mevcut depo sahaslarının tamamının kapasitelerinin dolduğu, hâlihazırda kullanılan iki adet sahada kuruyan atığın daha önce depo sahası olarak kullanılan iki atık depo alanına iş makineleri (kepçe, kamyon vb.) ile gelişigüzel bir şekilde döküldüğü, söz konusu alanlarda atık barajı set şevlerine doğru taşmaların olduğu tespit edilmiştir.

İşletmenin, Atıkların Düzenli Depolanmasına İlişkin Yönetmeliğin Geçici 2'nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen süre içerisinde ilgili lisans başvurusu yapmadığı, prosten kaynaklanan atıklarını depo sahasına dökmeye devam ettiği tespit edilmiş olup, söz konusu işletmeye 102.567,00 TL idarî para cezası olarak uygulanmasına ve yeni atık barajı inşaatının tamamlanıp, atık kabulüne uygun hale getirilip, Bakanlığımızdan söz konusu atık sahasına ilişkin uygunluk kararı alana kadar işletmenin faaliyetinin tamamen süresiz olarak durdurulmasına karar verilmiştir.

Ayrıca, işletmenin çevre görevlisi istihdam etmediği, bu konuda çevre danışmanlık firmalarından hizmet satın almadığı veya çevre yönetim birimi kurmadığı için 5.696,00 TL emisyon konulu çevre izni için resmi herhangi bir başvurusu bulunmadığı için de 34.189,00 TL para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

Söz konusu idari yaptırım kararları ilgisine tebliğ edilme aşamasındadır.

